

ризикую виникають рішення, спрямовані на ліквідацію або максимальне обмеження ситуації ризику. Особливе значення ці питання мають у розв'язанні економічних проблем.

Розвинуті страхові ринки, такі як в США або країнах Західної Європи, мають спеціалізовані сектори страхування туризму. Крім цього, на цих ринках не спеціалізовані страхові компанії здійснюють діяльність типу «all risk» зі страхування від усіх видів ризику. Ціни страхових послуг формуються в залежності від ризику, ринкової кон'юнктури, а також від конкуренції між учасниками ринку.

В міжнародній страховій діяльності страхування відповідальності власників автотранспорту відоме під назвою «зелена картка».

«Зелена картка» – це система міжнародних угод про обов'язкове страхування громадянської відповідальності автовласника.

Можна виділити такі переваги, які отримує туристична фірма завдяки страхуванню:

- переніс на страховика визначених видів ризику (функція передачі ризику внаслідок страхових внесків).

- страхування підвищує шанси на отримання туристичною фірмою кредитів, оскільки зростає її надійність із точки зору банку внаслідок того, що частина можливих видів ризику переноситься на третю сторону.

- у результаті укладення договору страхування прямим і матеріальним способом оформляються юридичні відносини з третіми особами (функція нейтралізації).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія і практика, Начальний посібник, – Центр учбової літератури, 2007, – 424 с.

2. Мальська М. П., Міжнародний туризм і сфера послуг, навчальний посібник, – Центр учбової літератури 2011, – 534 с.

ІВАННА ЦИМБАЛЮК

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ТНК У СУЧАСНИХ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСАХ

На початку ХХІ століття основною тенденцією світового економічного розвитку є прискорення темпів глобалізації та інтернаціоналізації, що зумовлені міжнародним поділом праці, НТП, міжнародним рухом капіталів, спеціалізацією країн, нерівномірним розподілом ресурсів між країнами та ін. В свою чергу, дані процеси є передумовою транснаціоналізації світової економіки. Сучасні процеси розвитку економічних систем характеризуються посиленням ролі ТНК, які виступають рушійною силою та визначають напрями розвитку міжнародної економіки, вкладаючи значний внесок у зміцнення економічних господарських зв'язків у світових масштабах.

Проблемам дослідження феномену ТНК, економічного механізму їх функціонування, пріоритетів та проблем розвитку в умовах глобалізації, а також їх діяльності в інвестиційній сфері присвячено ряд праць зарубіжних та вітчизняних науковців, таких як: Х. Перлмуттер, Дж. Даннінг, Ч. Гіл, А. Рагмен, О. І. Рогач, С. О. Якубовський, Т. О. Фролова, Л. В. Руденко-Сударєва, В. В. Токар, В. О. Плотніков, В. А. Білошапка, Д. Г. Лук'яненко, В. Б. Кривоус та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що, не зважаючи на достатньо вагомі обґрунтування ролі і напрямків розвитку ТНК, застосування методологічних та практичних підходів до пізнання їх сутності і особливостей їх функціонування, потребує подальшого дослідження такий аспект, як оцінка реального впливу іноземних інвестицій ТНК на економічну систему в цілому.

Прямі іноземні інвестиції транснаціональних корпорацій відіграють найважливішу роль в інтеграції національних економік і створенні інтернаціональної системи світової економіки. Приплив прямих іноземних інвестицій у 2014 році скоротився на 16% до 1,2 трлн. дол. Потоки ПІІ в розвинені країни скоротилися на 28% до 499 млрд. дол[1]. Експорт інвестицій до США знизився до 92 млрд. дол. Приплив ПІІ в Європу також знизився на 11% до 289 млрд. дол. Серед європейських економік, приплив знизився в Ірландії, Бельгії, Франції і Іспанії в той час як приплив ПІІ збільшився в Великобританії, Швейцарії та Фінляндії. ПІІ у країни з перехідною економікою знизилися на 52% до 48 млрд. дол., в результаті регіонального конфлікту та санкцій, які відлякують нових іноземних інвесторів. Приплив інвестицій до Російської Федерації знизився на 70%. ПІІ в країни, що розвиваються збільшилися на 2%, досягнувши історично високого рівня у 2014 році, що становить 681 млрд. дол. В Азії ПІІ вирости на 9% до 465 млрд. дол. ПІІ Китаю склали 129 млрд. дол., що на 4% більше, ніж у 2013 році, в основному через збільшення інвестицій в секторі послуг. Збільшення ПІІ також спостерігалось в Гонконзі та Сінгапурі. Значне збільшення ПІІ на 22% спостерігалось в Індії, які склали 34 млрд. дол [2].

Інвестиції ТНК з країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою продовжують зростати. З країн, що розвиваються ТНК розширили зарубіжні операції через інвестиції в нові проекти, а також транскордонні М&А. Вперше, ТНК з країн Азії стали найбільшою в світі інвестиційною групою, що становить майже одну третину від світових інвестицій.

Зовнішні інвестиції ТНК розвинутої Азії, збільшилися на 29% до 432 млрд. дол. в 2014 році. У Східній Азії, інвестиції ТНК з Гонконгу підскочили до історичного максимуму – 143 млрд. дол., що робить економікою другою за величиною інвестицій після США. Помітне зростання відбулося в основному через швидкий розвиток активності транскордонного М&А. Інвестиції китайських ТНК росли швидше, ніж приплив в країну, досягаючи нового максимуму в 116 млрд. дол. У Південно-Східній Азії, зростання головним чином було результатом зростаючих відтоків з Сінгапуру, до 41 млрд. дол. У Південній Азії, відтік ПІІ з Індії збільшився в 5 разів до 10 млрд. дол., так як великі Індійські ТНК відновили свою міжнародну експансію. У Західній Азії

інвестиції ТНК скоротилися на 6% за рахунок зменшення потоків з Кувейту, найбільшого іноземного інвестора в регіоні, з потоками 13 млрд. дол. Інвестиції турецьких ТНК збільшилися майже вдвічі до 7 млрд. дол [2].

ТНК з Латинської Америки і країн Карибського басейну, за винятком офшорних фінансових центрів, знизили свої інвестиції на 18% до 23 млрд. дол. ПІІ з мексиканських і колумбійських ТНК впали майже вдвічі до 5 млрд. дол. і 4 млрд. дол. відповідно. Проте, інвестиції чилійських ТНК (основні інвестори регіону) збільшилися на 71% до 13 млрд. дол., що викликано збільшенням внутрішньокорпоративних кредитів компанії. Бразильські ТНК продовжують отримувати погашення кредитів або запозичувати у своїх зарубіжних філій, що призводить до негативних відтоків ПІІ з країни четвертий рік поспіль.

Зовнішні інвестиції ТНК в Африці скоротилися на 18% до 13 млрд. дол [1]. Південноафриканські ТНК інвестували в сфери телекомунікацій, гірничодобувної промисловості і роздрібною торгівлі, в той час як Нігерія в основному була зосереджена на фінансових послугах. Цих два найбільших інвестори з Африки збільшили свої інвестиції за кордон в 2014 році. Також, значно зросли міжафриканські інвестиції.

ТНК країн з перехідною економікою скоротили свої інвестиції на 31% до 63 млрд. дол. ТНК, які базуються на природних ресурсах, в основному з Російської Федерації, знизили інвестиції в результаті обмежень на міжнародних фінансових ринках, низьких цін на сировинні товари і зниження курсу рубля.

Інвестиції ТНК, що базуються в розвинених країнах залишаються майже стабільними – 823 млрд. дол., але ця цифра приховує велику кількість нових інвестицій і дивестицій, які компенсують один одного. Відтік капіталу з європейських ТНК залишився стабільним. Надійне зростання з боку німецьких та французьких ТНК було компенсовано негативними потоками ТНК в Великобританії та Люксембурзі. Німеччина стала найбільшою інвестиційною країною в Європі. З відведенням Vodafone своєї частки в Verizon Wireless зменшився відтік коштів із Великобританії (з 60 млрд. дол. до 45 млрд. дол.). Відтік з Люксембургу різко впав (з 35 млрд. дол. до 4 млрд. дол.), в першу чергу через зміни в внутрішньокорпоративних кредитах компанії [2].

У Північній Америці, активні придбання активів канадських ТНК збільшили відтік капіталу Канади на 4% до 53 млрд. дол. ПІІ з США зросли на 3% до 337 млрд. дол [2]. ПІІ з Японії скоротилися на 16%, завершивши трирічне розширення. Хоча інвестиції японських ТНК в Північній Америці залишилися стабільними, вони різко скоротилися в основних країнах-одержувачах в Азії та Європі.

В останні роки відбулися істотні зміни в інвестиційних стратегіях ТНК: основні потоки ПІІ тепер спрямовуються на фінансування операцій по злиттям і поглинанням. Така стратегія дозволяє ТНК у найкоротший термін і в деяких випадках при відносно невеликих витратах вийти на ринок приймаючої країни.

ТНК є основою глобалізації та її головною рушійною силою, які завдяки прямим іноземним інвестиціям постійно посилюють свій вплив як на розвиток міжнародних економічних відносин, так і на конкурентоздатність національних економік. Прогнозовано, глобальні потоки інвестицій, досягнуть 1,5 трлн. дол.

у 2016 році. Також, очікується подальше зростання ПІ до 1,7 трлн. дол. у 2017 році [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock, annual, 1980–2014* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unctad.org/en/Pages/Home.aspx>.

2. *World Investment Report 2015: Reforming International Investment Governance* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2015_en.pdf.

МАР'ЯНА ЯРЕМЧУК

Науковий керівник:

К.е.н. доц. Смалюк Г. Ф.

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В ЄС

Основною особливістю сучасної міжнародної міграції населення є її безпосередня пов'язаність з пошуком роботи, незалежно від первинних причин, які зумовили міграцію.

Міжнародну міграцію робочої сили досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Іноземні вчені Дж. Борхас, С. Брю, П. Кругман, Я. Мінсер, А. Рой у своїх працях відобразили проблеми управління імміграційними потоками. Дж. Перкінз, Г. Грубел, А. Скотт, М. Бейн, О. Старк займалися вивченням економічного ефекту трудової міграції. Міграцію робочої сили досліджували наступні українські економісти Е. Лібанова, О. Малиновська, Н. Марченко, А. Мокій, У. Садова, О. Хомра, В. Шевчук та інші.

Міграція та її наслідки у вигляді скупчення мігрантів та діаспор в інших країнах мають вирішальний вплив на демографічні та економічні процеси, а також на культурні зміни та політичні події як у цільових країнах, так і у країнах походження мігрантів.

Розширення ЄС обумовило значний міграційний потік з країн Східної Європи на Захід континенту, передовсім до тих держав, які не встановлювали перехідних обмежень для працевлаштування громадян нових країн-членів (Великобританія, Ірландія, Швеція). Негативним є сальдо міграції в таких країнах, як Литва, Латвія, Угорщина, Польща та Словаччина. Сформувалися досить широкі міграційні коридори: з Польщі та країн Балтії до Великобританії та Ірландії; з Румунії та Болгарії до Італії та Іспанії [1].

Разом з тим, не можна не визнати, що приєднання до ЄС бідних країн, тобто Болгарії та Румунії, рівень добробуту населення яких значно нижчий середньоєвропейського рівня, призвів до активізації переміщень Європою некваліфікованих осіб, які не мають перспектив працевлаштування і, отже, потребуватимуть соціальної допомоги, що лягає додатковим тягарем на